

Smernice za izboljšanje položaja ranljivih skupin na območju LAS Goričko

Organizacije:

Lokalna energetska agencija za Pomurje

Raziskovalno izobraževalno središče Dvorec Rakičan

PRO-ING, Programski inženiring, Robert Kološa s.p.

Operacija: SOŽITJE – medsektorsko, medkulturno in medgeneracijsko

Junij 2022

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

KAZALO

Vsebina

UVOD	3
MEDGENERACIJSKO IN MEDKULTURNO SODELOVANJE	4
SMERNICE ZA MEDGENERACIJSKO IN MEDKULTURNO SODELOVANJE	6
ENERGETSKO OPISMENJEVANJE	8
KLJUČNI AKTERJI IN NOSILCI UKREPOV	10
Center za socialno delo Pomurje, Enota Murska Sobota	10
Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Murska Sobota	10
LAS Goričko 2020	11
Občine območja LAS Goričko	12
Smernice - predlogi ukrepanja	13
SMERNICE ZA ODPRAVO IN PREPREČEVANJE ENERGETSKE REVŠČINE PREKO ENERGETSKEGA OPISMENJEVANJA	13
VKLJUČEVANJE NOVIH TEHNOLOGIJ	15
REZULTATI OPERACIJE »SOŽITJE«	17
SKLEP	19

UVOD

Z operacijo sodelovanja »SOŽITJE« smo sodelujoči partnerji obravnavali problematiko izboljšanja položaja starejših, mladih, Romov in drugih ranljivih ciljnih skupin na območju LAS Goričko skozi medsektorski, medkulturni in medgeneracijski pristop. Poseben poudarek smo namenili starejšim prebivalcem območja LAS Goričko, ki so zaradi nerazumevanja velikokrat zapostavljeni. Namen naše operacije je bil izboljšanje položaja ranjivega prebivalstva območja LAS Goričko ter večja vključenost starejših, mladih, Romov in drugih ranljivih skupin v soodločanje o prihodnosti območja LAS Goričko. Vse to smo dosegli skozi sodelovanje med partnerji, ki prihajamo iz različnih sektorjev, ter s pomočjo medgeneracijskega in medkulturnega sodelovanja.

Skozi operacijo sodelovanja »SOŽITJE« smo razvili in izvedli številna neformalna izobraževanja in svetovanja ter medgeneracijska in multikulturna druženja, z namenom, da se na območju LAS Goričko razvije uspešno sodelovanje med posameznimi ciljnimi skupinami in izboljša splošen položaj prebivalstva. Prav tako smo razvili nove programe in storitve, v okviru katerih smo pozornost namenili starejšim, mladim in Romom ter izboljšanju njihovega vsesplošnega življenja. Storitve izvajanja delavnic in svetovanj je omogočila, da so predstavniki posameznih ciljnih skupin lahko aktivno sodelovali in pridobili nove informacije z različnih področij. Uvedli smo storitev svetovanja o energetske ozaveščenosti na domovih starejših prebivalcev območja LAS Goričko ter dve mobilni informacijski točki, katerih namen je bil podajanje informacij ciljnim skupinam in hkrati izvedba delavnic ter svetovanj na temo vključevanja starejših, mladih in Romov v vsesplošen razvoj območja LAS Goričko.

V aktivnosti operacije sodelovanja »SOŽITJE« so se lahko vključili vsi zainteresirani, predvsem pa predstavniki ranljivih ciljnih skupin, ki so s sodelovanjem pridobili nove izkušnje in nova znanja ter razvili pomembne medčloveške odnose.

Z novo razvitimi programi in storitvami smo poglobili družbeno povezanost in promovirali medgeneracijsko, medkulturno in medsektorsko sodelovanje.

S posameznimi projektnimi aktivnostmi smo skozi različne zorne kote obravnavali položaj socialno ogroženega prebivalstva na območju LAS Goričko in hkrati razvijali inovativne poti za doseganje skupnih rezultatov, s katerimi smo prispevali k boljši povezanosti Goričkega in k boljšemu socialnemu, ekonomskemu in družbenemu položaju prebivalstva prebivajočega na območju LAS Goričko.

E-knjžica, ki jo prebirate je nastala v okviru operacije »SOŽITJE« in vsebuje smernice za izboljšanje položaja ranljivih skupin območja LAS Goričko, ki so bile nagovorjene v okviru operacije SOŽITJE - medsektorsko, medkulturno in medgeneracijsko. Smernice za izboljšanje položaja ranljivih skupin območja LAS Goričko so razdeljene na tematske sklope, in sicer medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje, energetske opismenjevanje in vključevanje novih tehnologij. E-knjžica vsebuje slikovno gradivo iz posameznih delavnic, izobraževanj in drugih dogodkov. E-knjžica je dostopna vsem, ki jih tematika zanima.

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

MEDGENERACIJSKO IN MEDKULTURNO SODELOVANJE

Stoletja je veljajo, da je medgeneracijsko sodelovanje nekaj samo po sebi umevnega. Posamezniki so se z medgeneracijskim sodelovanjem srečevali pretežno znotraj družin in osebnih stikov, pomenilo pa je nepogrešljiv neformalni in priložnostni način prenašanja znanj, veščin, kompetenc, norm in vrednot med generacijami.

V današnjem času pa medgeneracijsko sodelovanje postaja koncept, ki se ga morajo različni segmenti družbe načrtno učiti in ga ozaveščati. Medgeneracijski stiki, ki so bili nekoč naravni del življenja v družini in neformalnih odnosih, tako postajajo vse bolj tudi vsebina političnih dokumentov ter programov vladnih in nevladnih organizacij. Sodelovanje med generacijami ne poteka več le spontano, ampak so zanj potrebne tudi spodbude na širši, družbeni ravni.

Starajoča se družba v današnjem času predstavlja problem sodobne družbe, zato je naloga celotne družbe skrb za starejše, to pa počnemo z medgeneracijskim sodelovanjem ter z različnimi oblikami medgeneracijskih delavnic. Medgeneracijsko sodelovanje ima odločilno vlogo pri zmanjševanju medgeneracijskega prepada in zmanjševanju konfliktov ter je lahko ključno tudi pri dejavnem staranju, kariernem razvoju, razvoju posameznikov ter prenosu znanja. Za družbo, ki se stara je tako medgeneracijsko sodelovanje nujnega pomena in ga je potrebno zavestno sprejeti.

Medgeneracijsko sodelovanje temelji na medgeneracijskem učenju, pri čemer zagotavlja možnost učenja drug od drugega in pomoč ene generacije drugi. Mladi in starostniki morajo imeti možnost pozitivnega komuniciranja in sodelovanja na različnih področjih. Starejši mladim lahko zaupajo svoje izkušnje in življenjske modrosti, mladi pa lahko starejšim ponudijo družabništvo (to v domovih za starejše že poteka) in pomoč v gospodinjstvu, še posebej pri opravljanju težjih fizičnih del doma.

Medgeneracijsko sodelovanje omogoča:

- da vse generacije dobijo priložnost, da se naučijo novih spretnosti;
- daje otrokom, mladim in starejšim odraslim smisel.

Medgeneracijsko sodelovanje prinaša starostnikom in tudi mladim novo kakovost življenja in zagotavlja občutek sprejetosti in varnosti v kraju, kjer živi (doma, dom za starejše, druge oblike izven institucionalnega varstva), lajša osamljenost, hkrati pa izboljšuje duševno in telesno zdravje.

Medgeneracijsko sodelovanje in povezovanje je vse bolj zavestna odločitev, ki v starajoči družbi postaja nujna. Pomeni elemente, ki jih povezujemo z izmenjavo izkušenj in spoznanj, druženje, učenje, pomoč ene generacije drugi, ustvarjanje, ohranjanje in širjenje socialne

mreže ter ohranjanje materialne varnosti in kulturne dediščine, vseživljenjsko izobraževanje in učenje.

V okviru programov za kakovostno staranje je vedno bolj pomembno medgeneracijsko sodelovanje, zato bomo v nadaljevanju predstavili dejavnike in značilnosti tovrstnega sodelovanja in opredelili aktivno medgeneracijsko sodelovanje v okviru projektnih aktivnosti »SOŽITJA«.

Cilji medgeneracijskega sodelovanja, ki smo jih želeli doseči v okviru operacije »SOŽITJA« so bili:

- vzpostavitev sodelovanja in medsebojnega spoštovanja,
- krepitev solidarnosti med mlajšimi in starejšimi,
- vzpostavitev strpnosti in medsebojnega razumevanja,
- razvijanje pozitivne podobe staranja in starejših ljudi v družbi, druženje in sodelovanje med generacijami.

V okviru medgeneracijskega sodelovanja, ki se je najbolj odražalo v sklopu aktivnosti medsektorskih, medkulturnih in medgeneracijskih delavnic »SOŽITJA« smo sodelujočim zagotavljali občutek sprejetosti, varnosti in smiselnosti, utrjevali in širili socialne mreže, lajšali osamljenost ter krepili duševno in telesno zdravje.

Na podlagi izvedenih aktivnosti operacije »SOŽITJE« je bilo ugotovljeno, da so medgeneracijsko sodelovanje in programi zelo pomembni za staranje in kakovostno starost, predvsem:

- če so starostniki osamljeni;
- nimajo lepih medčloveških odnosov s svojci;
- nimajo osebnega človeškega stika z otroki, mladino in srednjo generacijo;
- so v domu ali ustanovi, kjer nimajo prijateljskega ali osebnega človeškega odnosa;
- zaradi javnih mnenj in stališč ne morejo sproščeno sprejeti svoje starosti.

Slika: Arhiv RIS Dvorec Rakičan

SMERNICE ZA MEDGENERACIJSKO IN MEDKULTURNO SODELOVANJE

Na podlagi izvedenih projektnih aktivnosti smo oblikovali smernice za medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje.

- Ponuditi priložnost vsem generacijam, da se naučijo novih spretnosti.
- Otroci lahko imajo strahove do starejših ljudi, zato jim pomagajmo te strahove odpraviti.
- Otrokom na pravilen, sodoben in nepristranski način predstaviti proces staranja.
- Z različnimi aktivnostmi zmanjšati izoliranost starejših odraslih.
- Skozi različne aktivnosti pomagajmo ohranjati zgodbe iz otroštva naših babic in dedkov.
- Dati večji pomen programom kjer se povezujejo otroci in starejši odrasli.
- Skozi različne dejavnosti, kot so npr. pripovedovanje zgodb iz otroštva, pisanje pesmi, itd., negovati odnos med vsemi generacijami.
- Povezati vse tri generacije in jih spodbujati k medsebojnemu povezovanju.
- Že v zgodnjih otroških letih naj bi se začelo medgeneracijsko in medkulturno povezovanje in sodelovanje.
- Priprava programov in storitev o ozaveščanju prebivalstva o kakovostnem staranju in o nujnosti priprave na starost.
- Omogočiti dostop do znanja, izobraževanja in usposabljanja vsem generacijam.
- Povečanje socialne vključenosti starejših.
- Pridobivanje in usposabljanje prostovoljcev za delovanje na področju medgeneracijskega sodelovanja.
- Podpora in promocija medgeneracijskega prostovoljstva.

V današnjem času so demografske spremembe priložnost, da se začne krepiti medgeneracijsko in medkulturno sodelovanje.

Slika: Arhiv RIS Dvorec Rakičan

Slika: Arhiv RIS Dvorec Rakičan

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

ENERGETSKO OPISMENJEVANJE

Za potrebe smernic za izboljšanje položaja ranljivih skupin območja LAS Goričko s področja energetskega opismenjevanja, ki je tesno povezana z energetske revščino na območju naselij LAS Goričko in predvsem za potrebe samega projekta Sožitje, ki se osredotoča na območja naselij Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Sveti Jurij, Šalovci in Tišina, Bakovci, Krog in Rakičan, smo izvedli teoretsko koncipiranje smernic na podlagi rezultatov projektne dela in dejanskih izkušenj na terenu na območju naselij LAS Goričko.

S posameznimi projektnimi aktivnostmi smo skozi različne zorne kote obravnavali položaj socialno ogroženega prebivalstva na območju LAS Goričko in hkrati razvijali inovativne poti za doseganje skupnih rezultatov, s katerimi smo prispevali k boljši povezanosti Goričkega in k boljšemu socialnemu, ekonomskemu in družbenemu položaju prebivalstva prebivajočega na območju LAS Goričko. Kot en izmed poudarkov pri teh aktivnosti, ki je nujno potrebna ukrepanja je vsekakor energetska revščina.

Glede na obstoječe podatke in trende evropskem prostoru, tudi razmere na območju LAS Goričko terjajo delo na področju preprečevanja in odprave energetske revščine. V tem kontekstu je območje LAS Goričko še toliko bolj ranljivo in ogroženo, saj k pojavu in predvsem k naraščanju prispevajo tudi drugi dejavniki, kot so starejša populacija, večanje socialno ogroženih, povečanje brezposelnosti.

Energetska revščina je predvsem posledica delovanja medsebojno povezanih dejavnikov:

- nizki dohodki, ki so pogosto vezani na splošno revščino,
- visoke cene energije, vključno z uporabo relativno dragih virov energije, in
- slabe energetske učinkovitosti domovanj, zaradi slabe izolacije ali neučinkovitega ogrevanja.

Energetska revščina najbolj prizadene gospodinjstva z nizkimi dohodki, še posebej upokojujence, nezaposlene ter gospodinjstva, ki prejemajo socialno pomoč. Njihov ekonomski položaj je pogosto povezan s slabšo energetske učinkovitostjo domovanja (slaba izolacija, stari in neučinkoviti ogrevalni sistemi, drag energent), oboje pa je pogosto povezano s slabšim zdravstvenim stanjem (predvsem starejših).

Energetsko revna gospodinjstva so pogosto tudi socialno izolirana. Poglavitne nevarnosti, s katerimi se soočajo, so predvsem tveganja za fizično in mentalno zdravje, degradacija stanja domovanja ter prekomerni dolgovi. Vse omenjene aspekte je potrebno upoštevati pri določanju definicije energetske revščine ter pri planiranju programov, ki naslavljajo energetske revščino. Energetska revščina postaja v Sloveniji vse bolj pereč problem, saj rast cen energije prehitava rast dohodkov prebivalstva. V Sloveniji je vse bolj očiten trend, da gospodinjstva z nižjimi prihodki plačujejo relativno več za zagotavljanje svojih energetskih

potreb.

Energijska revščina so razmere, v katerih gospodinjstva nimajo dostopa do osnovnih energetske storitev. S skoraj 34 milijoni Evropejcev v letu 2018, ki si ne morejo privoščiti ustreznega ogrevanja svojih domov, je energijska revščina velik izziv za EU (*PRIPOROČILO KOMISIJE z dne 14.10.2020 o energijski revščini*).

Glede na opredelitve samega projekta in definicije, ki opredeljujejo energetske revščine je bil narejen nabor ključnih akterjev in nosilcev ukrepov iz smernic, v drugem delu pa opredeljene konkretne smernice, kot predlogi ukrepanja za odpravo in preprečevanje energetske revščine preko energetskega opismenjevanja.

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

KLJUČNI AKTERJI IN NOSILCI UKREPOV

Pregled ključnih akterjev nam je dal izhodišče organizacij, ki lahko oziroma morajo sodelovati pri realizaciji predvidenih smernic in jih je potrebno preko različnih vzvodov kontinuirano nagovarjati in motivirati k realizaciji smernic.

Center za socialno delo Pomurje, Enota Murska Sobota

Delovna področja Centra za socialno delo¹ so tesno povezovana s poznavanjem osnovnega kriterija, ki je lahko izhodišče za opredelitev ogroženosti območja z energetske revščino. Denarni prejemki in subvencije, kot eno izmed delovnih področij CSD, ki vključuje »denarna socialna pomoč«, ki je namenjena tistim, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti zaradi okoliščin, na katere sami ne morejo vplivati. Z denarno socialno pomočjo se upravičencu za čas prebivanja v Republiki Sloveniji zagotavljajo sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb – tudi energetskih.

V primeru izredne denarne socialne pomoči, je le ta še bolj tesno povezana z energetske revščino, saj je lahko namenjena tudi za pokrivanje stroškov z energenti ali napravami za ogrevanje stanovanj.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Murska Sobota

Rdeči križ namreč pomaga pri preprečevanju in lažšanju trpljenja ljudi, zaščiti življenja in zdravja, krepitvi gibanja za zdravo življenje ter varovanju spoštovanja človekovih pravic, posebno med oboroženimi spopadi in drugimi izrednimi stanji.

Kar se tiče povezave z energetske revščino, je pri RKS – OZ MS, še posebej zanimiva relacija z aktivnostjo, ki jo izvaja RKS – OZ MS in sicer, ko razdeljuje humanitarne pomoči ljudem po domovih, ki takšno pomoč potrebujejo. Pri tem primeru ocenjujemo, da gre za direktno povezavo med ogroženostjo in kar konkretno že tudi o problematiki energetske revščine v istem obsegu. Gospodinjstva, ki potrebujejo pakete humanitarne pomoči, si sigurno ne morejo privoščiti stroška energentov v obsegu, kot bi bilo za primeren standard pričakovano in le ta strošek ne vpliva na njihovo stanje.

¹ www.csd-slovenije.si

LAS Goričko 2020

LAS Goričko 2020 organizirano kot pogodbeno partnerstvo javnih in zasebnih subjektov, v skladu z Uredbo o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020 (Uradni list RS št. 41/15). LAS se je oblikoval na območju, na katerem ima lokalno prebivalstvo skupne lokalne potrebe in izzive, s skupnim ciljem uresničevanja lokalnih razvojnih potreb in doseganja zastavljenih ciljev. LAS GORIČKO 2020 je bil ustanovljen s podpisom Partnerske pogodbe o ustanovitvi in delovanju LAS Goričko 2020 s strani 37 članov. Partnerstvo LAS sestavlja 18 predstavnikov javnih institucij, 9 predstavnikov ekonomskega ter 10 predstavnikov socialnega sektorja. Pri razvojnih odločitvah gradi na trajnostno naravnani rabi endogenih razvojnih potencialov. Območje LAS zajema 11 občin: Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kuzma, Moravske Toplice, Murska Sobota, Puconci, Rogašovci, Šalovci in Tišina, obsega 629,5 km², kjer živi 47.690 prebivalcev. (Vir: www.las-goricko.si)

Kot so opredelili v Strategiji lokalnega razvoja LAS Goričko 2020 za aktualno programsko obdobje, da s spodbujanjem naložb v razvoj in vzpostavitev trajnostno naravnanih gospodarskih in negospodarskih dejavnosti ter potrebne infrastrukture, z dvigom podjetnosti tukaj živečih ljudi, z varstvom okolja ter trajnostnim ravnanjem z razpoložljivimi resursi, z ohranjanjem naravne in kulturne dediščine, z izboljšanjem družbene povezanosti in socialne vključenosti vsega prebivalstva in posebej še ranljivih skupin, bomo na območju LAS Goričko dolgoročno izboljšali pogoje za večjo kakovost bivanja lokalnega prebivalstva in pogoje za njihovo ustvarjanje, prispevali k dvigu dodane vrednosti in konkurenčnosti njihovih produktov in storitev, povečali turistično privlačnost območja, ter posledično prispevali k povečanju blaginje prebivalstva LAS.

Prav tako vizija območja LAS Goričko, ki temelji na trajnostnem razvoju, razvoju možnosti za ohranjanje oziroma pridobivanje novih kvalitetnejših delovnih mest na podeželju s poudarkom na zelenih delovnih mestih, to pomeni ustvarjanju razmer za izboljšanje kakovostni življenja na območju LAS ter turistične privlačnosti območja za uresničevanje gospodarskih ciljev in ciljev na področju razvoja človeških virov ter družbene blaginje, ob tem pa ohranitvi prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti območja LAS.

Že v sedanji Strategiji lokalnega razvoja LAS Goričko 2020 so opredeljene ranljive skupine, kot ciljna skupina, prav tako tudi kot eden od ključnih problemov današnjih časov, energetska revščina, katero so opredelili, kot pomanjkanje sredstev za osnovne energetske potrebe gospodinjstev. Opredelitev razlogov so nizki prihodki, neučinkovitost stanovanjskih stavb, visoka cena energije ter dodali, da energetska revščina negativno vpliva na duševno in fizično zdravje posameznika in na samo okolje.

Vsekakor pri pripravi Strategije lokalnega razvoja LAS Goričko 2020 za naslednjo programsko perspektivo potrebno konkretnije opredeliti in ovrednotiti problematiko energetske revščine ter predvideti indikativno opredeljene ukrepe v kolikor bo metodologija priprave strategije to omogočala.

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

Občine območja LAS Goričko

Ključne institucije na območju LAS Goričko, ki lahko v smeri preprečevanja in odprave energetske revščine tudi opredelijo in izvajajo določene aktivnosti so Občina Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci, Šalovci, Tišina in Mestna občina Murska Sobota.

Glede na zakonodajo, med lokalne zadeve spadajo² vse tiste zadeve, ki jih občine lahko urejajo samostojno in se nanašajo samo na prebivalce občine. Tudi kadar nalogo določa zakon, jo občine zaradi lokalnih posebnosti lahko urejajo različno. Večina nalog v pristojnosti občine se nanaša na področja prostorskega načrtovanja, gradnje objektov, lokalnih javnih služb, varstva okolja, osnovnega šolstva, varstva otrok in drugih. Država lahko občini prenese v opravljanje posamezne naloge iz državne pristojnosti, če za to zagotovi tudi sredstva.

Delovna področja, na katerih imajo občine v skladu s svojo splošno pristojnostjo naloge, so primeroma opredeljena v Zakonu o lokalni samoupravi. Konkretno je večina občinskih pristojnosti določena v zakonih, ki urejajo posamezna področja javne uprave (prostorsko načrtovanje, graditev objektov, lokalne javne službe varstva okolja, osnovno šolstvo, varstvo otrok in druge). Splošna pristojnost omogoča občini, da si pristojnosti določa tudi s svojimi predpisi. V tem primeru jih samostojno opravlja, nanašajo se samo na njene prebivalce, ob tem pa ne posega v pristojnost države in drugih občin, zagotavlja lastne vire financiranja, infrastrukturo in kadre.

Prav tako lahko država na občino prenese v opravljanje posamezne naloge iz državne pristojnosti, če za to zagotovi tudi sredstva. Gre za sistem delegiranih pristojnosti, ki občinam omogoča, da pravna razmerja v zvezi s prenesenimi nalogami urejajo s svojimi podzakonskimi predpisi, jih izvajajo po svojih organih in upravi ter v okviru svoje odgovornosti.

V tem kontekstu vidimo primeren vzvod, da lahko občine za svoja območja predvidijo ukrepe, ki bodo v prihodnosti odpravljale in preprečevale energetske revščine.

² www.gov.si teme/naloge-obcin

Smernice - predlogi ukrepanja

V nadaljevanju imamo nanizane smernice, kot predloge ukrepanja, ki pa niso agregirani po pristojnostih ključnih akterjev, niti niso razvrščeni po nujnosti ukrepanja, ker nismo želeli prejudicirati pristojnosti ključnih akterjev v samem dokumentu, ampak se ta proces smatra kot zagovorništvo na terenu. Osnovno izhodišče smernic temelji na Priporočilu EU Komisije z dne 14.10.2020 o energijski revščini, kjer so opredelili energetske oz. energijska revščina kot razmere, v katerih gospodinjstva nimajo dostopa do osnovnih energetskih storitev.

Vsekakor smo pri koncipiranju in izvedbi nabora smernic upoštevali tudi opredelitve, ko smo jih uspeli dobiti skozi implementacijo projekta, tako teoretične analitike, kot praktične izkušnje na terenu, ključne pridobljene izkušnje in spoznanja, kar se izraža skozi konkretne smernice, kot predlogi ukrepanja za odpravo in preprečevanje energetskega revščine preko energetskega opismenjevanja.

SMERNICE ZA ODPRAVO IN PREPREČEVANJE ENERGETSKE REVŠČINE PREKO ENERGETSKEGA OPISMENJEVANJA

- Ohraniti in še okrepiti dialog ter sodelovanje na vseh ravneh (ključni akterji: občine, LAS Goričko, energetska agencija,...)
- Izvedba brezplačnih energetskih pregledov (gospodinjstva na terenu)
- Izvedba brezplačnih energetskih dni (lokalni nivo - občine, vaške skupnosti)
- Organizacija in izvedba predstavitev aktualnih razpisov za sofinanciranje investicij v sisteme za izkoriščanje obnovljivih virov in učinkovitejše rabe energije (občine, vaške skupnosti)
- Izvedba brezplačnih energetskih dni na osnovnih šolah
- Energetske svetovanje (potencialno) ogroženim gospodinjstvom na terenu
- Organizacija in izvedba predstavitev aktualnih ugodnih kreditov za sofinanciranje investicij v sisteme za izkoriščanje obnovljivih virov in učinkovitejše rabe energije (občine, vaške skupnosti).
- Priprava in razdeljevanje manjših paketov ali samo določenega materiala - nizkocenovni ukrepi (varčne žarnice, tesnila za okna,...)
- Sofinanciranje energentov pri gospodinjstvih, ki jih je problem energetske revščine konkretno ogrozil
- Nujno je pravočasno predhodno strateško načrtovati izvedbo priprave predloga posodobitve Lokalnih energetskih konceptov občin in umeščanje ukrepov v te strateške dokumente
- Sofinanciranje zapadlih stroškov energentov v gospodinjstvih, ki jih je problem energetske revščine konkretno ogrozil (grožnja z odklopi plina, električne energije)

- Organizacija pomoči pri prijavih na razpise in ugodne kredite za sofinanciranje investicij v sisteme za izkoriščanje obnovljivih virov in učinkovitejše rabe energije (občine, vaške skupnosti)
- Nujno je pravočasno in že predhodno strateško načrtovati izvedbo priprave predloga posodobitve SECAP in umeščanje ukrepov v ta strateške dokumente
- Aktivacija različnih organizacij civilne družbe, ki delujejo na področju in medsebojno obveščanje (okoljske in socialne nevladne organizacije)
- Spremljanje in sodelovanje pri nacionalnih aktivnostih, ki se nanašajo na energetske opismenjevanje – »feed back« s terena
- Uvajanje novih pristopov in orodij v procesih energetskega opismenjevanja (aplikacije, orodja,...)
- Širitev dela pisarn ENSVET tudi na podeželje – iskanje lokacij in organizacija svetovalnih dni / ur (lokalno!)
- Ključna smernica ukrepanje - najprej povečanje energetske učinkovitosti, šele nato izkoriščanje drugih virov energije

Zavedamo se, da je realizacija teh smernic, postopkovno in vsebinsko izjemno obsežna in kompleksna aktivnost, ki terja tudi ustrezno kadrovsko in strokovno podporo in celovito predhodno strateško načrtovanje, vendar tudi projekti / operacije kot je Sožitje prinašajo kamenček v mozaik in tako prispevajo k boljšemu stanju na področju odprave in preprečevanja energetske revščine preko energetskega opismenjevanja

VKLJUČEVANJE NOVIH TEHNOLOGIJ

Tehnološki napredek je korenito spremenil naš svet. Delo, izobraževanje, prosti čas, druženje in toliko drugih dejavnosti se odvijajo v digitalnem prostoru. Za spodbujanje kulture zdravega staranja, v katerem so starejši in ranljivi v celoti vključeni v digitalno gospodarstvo, je bistveno, da spodbujamo digitalno dostopne tehnologije in digitalna znanja, prilagojena potrebam starejših in ranljivejšim skupinam.

Tehnologija je v zadnjih 20 letih močno napredovala. Internet je na primer odprl toliko vrat za ljudi vseh starosti, saj je vsem olajšal nakupovanje, delo in učenje. Večina mladih meni, da je uporaba sodobne tehnologije enostavna, saj so z njo odraščali. Starejši pa so praviloma manj naklonjeni uporabi sodobne tehnologije. Nekateri starejši ljudje morda ne vidijo, kako bi jim tehnologija lahko koristila, še posebej, če še nikoli niso uporabljali interneta ali pametnega telefona.

Ko gre za sodobno tehnologijo za starejše ljudi, se internet morda zdi zastrašujoče mesto za začetek. Vendar pa lahko razumevanje in uproba interneta spremeni življenje starejših oseb na boljše. Svetovni splet je še razmeroma mlad, kar pomeni, da starejši niso imeli priložnosti odraščati z njim tako kot mlajše generacije.

Internet starejšim odpira vrsto priložnosti:

- Nakup osnovnih potrebščin z dostavo na dom,
- videoklepetajte s prijatelji in družino,
- deljenje spominov in fotografij na spletnih družbenih omrežjih,
- igranje iger – pri tem spodbuja aktivnost možganov,
- organiziranje in upravljanje bančnih storitev, plačil položnic,
- ogled TV-oddaj ali filmov prek pretočnih servisov za krajšanje časa.

Če želite kar najbolje izkoristiti sodobno tehnologijo je smiselno uporabiti mobilni telefon ali tablico. Te naprave omogočajo prenos vrste odličnih aplikacij, ki nam pomagajo ostati varni, se zabavati in povezani s prijatelji in družino. V bistvu aplikacije ljudem omogočajo dostop do informacij ali iger, ne da bi morali obiskati spletno mesto. Tako je postopek preprostejši, hitrejši in varnejši.

Mnogi starejši se počutijo zapostavljene, ko stvari postanejo digitalne, vendar to ne pomeni, da se ne morejo začeti učiti uporabe tehnologije. Navsezadnje vsi začnejo brez znanja o uporabi računalnika ali mobilnega telefona.

Če sprejmemo ustrezne korake, lahko starejšim in ranljivim skupinam enostavno pomagamo, da se naučijo uporabljati tehnologijo in jo vključijo v svoje vsakdanje življenje.

Najboljši način, da starejšim in ranljivim skupinam približamo prednosti tehnologije je, da jim pokažemo na živih primerih. Vodimo jih skozi preproste korake kot so naprimer ogledovanje fotografij na njihovih pametnih telefonih ali tablicah, pokažemo, kako enostavno je govoriti s prijateljem ali sorodnikom, ki ga niso videli že leta, ali pa jim pomagamo poslati besedilno ali e-poštno sporočilo in videti njihov odziv, ko v nekaj minutah pride odgovor.

Kot pri vsaki novosti lahko traja več poskusov, preden jo dobijo. Pomagalo bo tudi počasno razlaganje in zapisovanje potrebnih korakov v zvezek. Z vztrajnostjo in potrpežljivostjo bodo preden se zavejo, bolj povezani z zunanjim svetom.

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

REZULTATI OPERACIJE »SOŽITJE«

V okviru operacije »SOŽITJE« smo projektni partnerji ustvarili pogoje za novo delovno mesto ter zagotovili eno zeleno delovno mesto.

Skozi medgeneracijsko sodelovanje starejših in mladih ter izvedenih delavnic smo projektni partnerji pripravili medgeneracijsko-turističen produkt in sicer, t. i. Pot SOŽITJA, katere del je medgeneracijsko ustvarjena gledališka predstava. Oblikovana Pot SOŽITJA je produkt dela med starejšimi in mladimi, ki spodbuja medgeneracijsko druženje in privablja raznolike generacije, med drugim stare starše ter vnuke, da se udeležijo letno tradicionalnega dogodka.

Tekom izvajanja projekta smo vzpostavili partnerstva s ponudniki storitev institucionalnega varstva: Dom Kuzma, Dom starejših Rakičan in Dom starejših Rakičan – Enota Elizabeta Rogašovci. Pri slednjem bo sodelovanje omogočilo lažji prenos in vključevanje primera dobre prakse - aplikacije za ohranjanje in krepitev kognitivnih sposobnosti, ki smo jo brezplačno približali končnim uporabnikom iz ranljive skupine starejših oseb na območju LAS Goričko.

Izvedli smo delavnice in svetovanja, s pomočjo katerih smo iskali skupne rešitve za izboljšanje njihovega družbenega, ekonomskega in socialnega položaja.

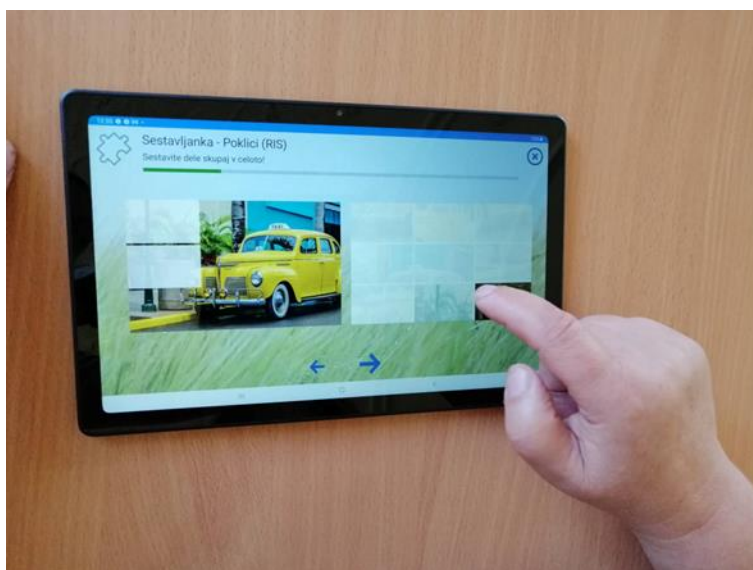
V okviru operacije »SOŽITJE« smo vzpostavili aplikacijo za ohranjanje in krepitev kognitivnih sposobnosti v slovenskem jeziku kot novost. Gre za prenos dobre prakse od avstrijske organizacije, ki jo uspešno vpeljuje pri delu s starejšimi in starejšimi z demenco. Namen je bil doprinesiti območju z novimi metodami in pristopi k delu s starejšimi na področju ozaveščanja o pomembnosti ohranjanja kognitivnih sposobnosti z namenom preprečevanja nastanka določenih bolezni (kot je npr. demenca), hkrati pa so se uporabniki urili v uporabi sodobnih tehnologij v vsakdanjem življenju.

Aplikacija za krepitev in ohranjanje kognitivnih sposobnosti je nov inovativen pristop oz. metoda dela pri delu s starejšimi in osebami z demenco z namenom preprečevanja in/ali napredovanja bolezni kot je npr. demenca. Aplikacija je uporabnikom na voljo preko tabličnih računalnikov, kar prav tako pomeni nove priložnosti za učenje in sicer za pridobitev sposobnosti za rokovanje s sodobno tehnologijo. Ključno je tudi ozaveščanje o pomembnosti ohranjanja kognitivnih sposobnosti za čim daljše ohranjanje vitalnosti v vseh fazah življenja, predvsem v tretjem življenjskem obdobju. S tem posledično prispevamo k izboljšanju položaja prebivalstva na območju LAS GORIČKO.

Slika: Arhiv RIS Dvorec Rakičan

Slika: Arhiv RIS Dvorec Rakičan

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD ZA
REGIONALNI RAZVOJ
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI
RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO

SKLEP

Glavni cilj našega sodelovanja je bil povečanje števila aktivnosti oz. programov za starejše, mlade in Rome, skozi katere smo poskušali izboljšati njihov vsesplošen položaj in omogočili porast medgeneracijskega in medkulturnega sodelovanja. Slednje smo spodbudili skozi delavnice in druženja, ki smo jih izvajali tekom operacije. Posebno pozornost smo namenili medgeneracijskim delavnicam, v okviru katerih so tako starejši kot mladi in druge vključene ranljive skupine prejeli nova znanja in izkušnje.

Prav tako smo posebno pozornost namenili ohranjanju in vzpodbujanju sodelovanja med različnimi ranljivimi skupinami in posledično k aktivnemu in zdravemu načinu življenja prebivalstva na območju LAS Goričko. Z operacijo sodelovanja smo skozi celostni pristop izboljšali položaj prebivalstva na območju LAS Goričko, pri čemer smo upoštevali naslednje:

- aktivno in zdravo življenje,
- participacijo in socialno vključevanje, preprečevanje diskriminacije,
- promocijo dostojanstva, zdravja in neodvisnega življenja,
- promocijo medgeneracijske solidarnosti in izmenjava znanj ter izkušenj,
- zmanjšanje revščine,
- dostop do znanja, izobraževanja in usposabljanja.

Operacija »SOŽITJE« ni bila usmerjena samo v izboljšanje položaja socialno ogroženega prebivalstva, temveč tudi v spodbujanje sodelovanja in druženja med posameznimi ciljnimi skupinami – poudarek je bil na družbeni aktivizaciji ranljivih ciljnih skupin. Na ta način smo dolgoročno izboljšali kvaliteto življenja prebivalstva na območju LAS Goričko.

Smernice za izboljšanje položaja ranljivih skupin na območju LAS Goričko so nastale kot rezultat našega sodelovanja v okviru operacije »SOŽITJE«. Skozi medsektorsko sodelovanje smo razvili skupne programe in aktivnosti, ki so namenjeni starejšim, mladim in Romom ter tudi drugim ranljivim skupinam. Tako so se skozi programe in aktivnosti razvile smernice, ki so predstavljene v tej e-knjižici.

Aktivnost se izvaja v okviru operacije SOŽITJE – medsektorsko, medkulturno in medgeneracijsko, ki je sofinancirana s strani Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo iz sredstev Evropskega sklada za regionalni razvoj in državnega proračuna za kohezijsko politiko.

